

SÖRBY VID KUMLAÅSEN

Kumla kommun, Örebro län, Närke

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2



Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3072

ANDERS BORNFALK-BACK



ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 14
194 34 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41

www.arkeologikonsult.se

Framsida. Runstenen Kumla RAÄ 33:1 strax sydöst om Kumla tätort dateras till 1000-talet. Texten lyder "... reste denna sten efter Årnbjörn, sin make" (Jansson 1975).

ALLMÄNT KARTMATERIAL: © Lantmäteriet Dnr: 50007066_140003

© Arkeologikonsult 2017



Detta verk är licensierat under en Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell Licens. Licens texten finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv> eller genom att skriva till Creative Commons, 543 Howard Street, 5th Floor, San Francisco, California, 94105, USA.

SÖRBY VID KUMLAÅSEN

Kumla kommun, Örebro län, Närke

ANDERS BORNFALK-BÄCK

Arkeologisk utredning etapp 1 och 2

Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3072



SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har utfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom fastigheterna Kumla 12:15 m.fl., Kumla kommun, Örebro län. Anledningen var Kumla kommuns planerade planprogram och detaljplan över delar av Sörbyskogen i västra Kumla. Hela planprogrammet omfattades av etapp 1, medan etapp 2 endast utfördes inom området för detaljplanen.

Utredning etapp 1

Inom utredningsområdet för etapp 1 identifierades två objekt: ett boplatssläge (Objekt 1) och en kallmurad mur/grund (Objekt 2). En arkeologisk utredning etapp 2 bedöms som nödvändig för att undersöka eventuell förekomst av fornlämningar inom

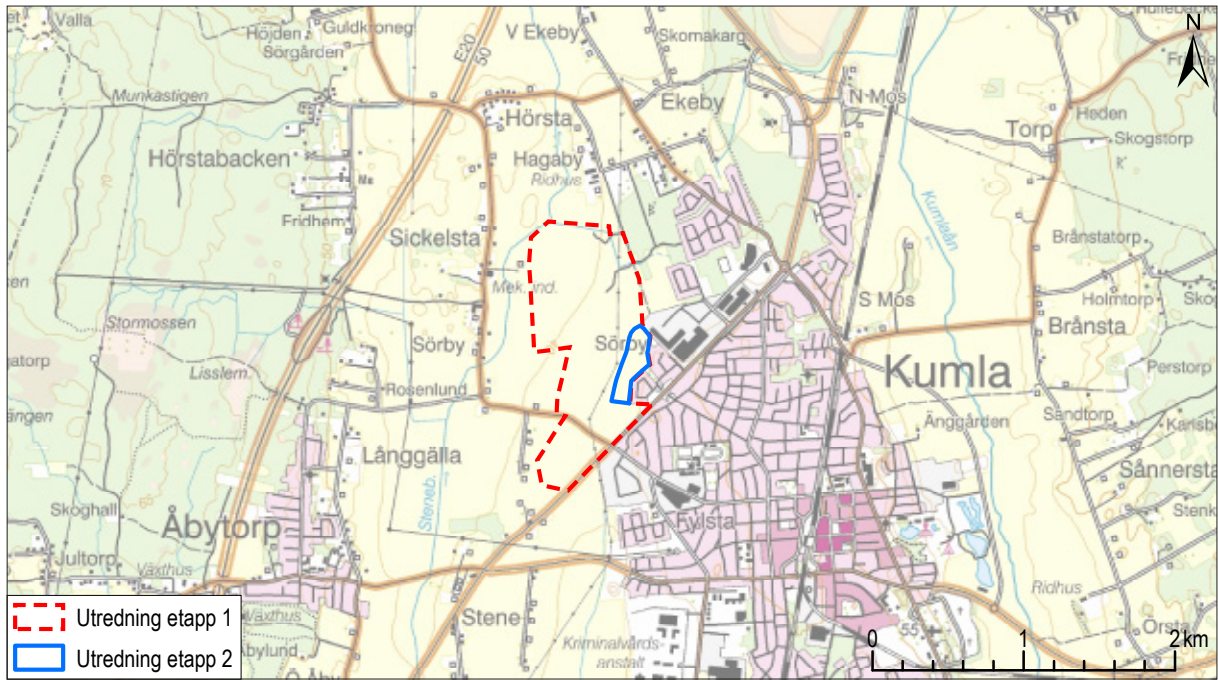
Objekt 1. Objekt 2 bedöms tillhöra bebyggelsen från mitten av 1900-talet i dennas närhet och utgör därmed inte fornlämning.

Utredning etapp 2

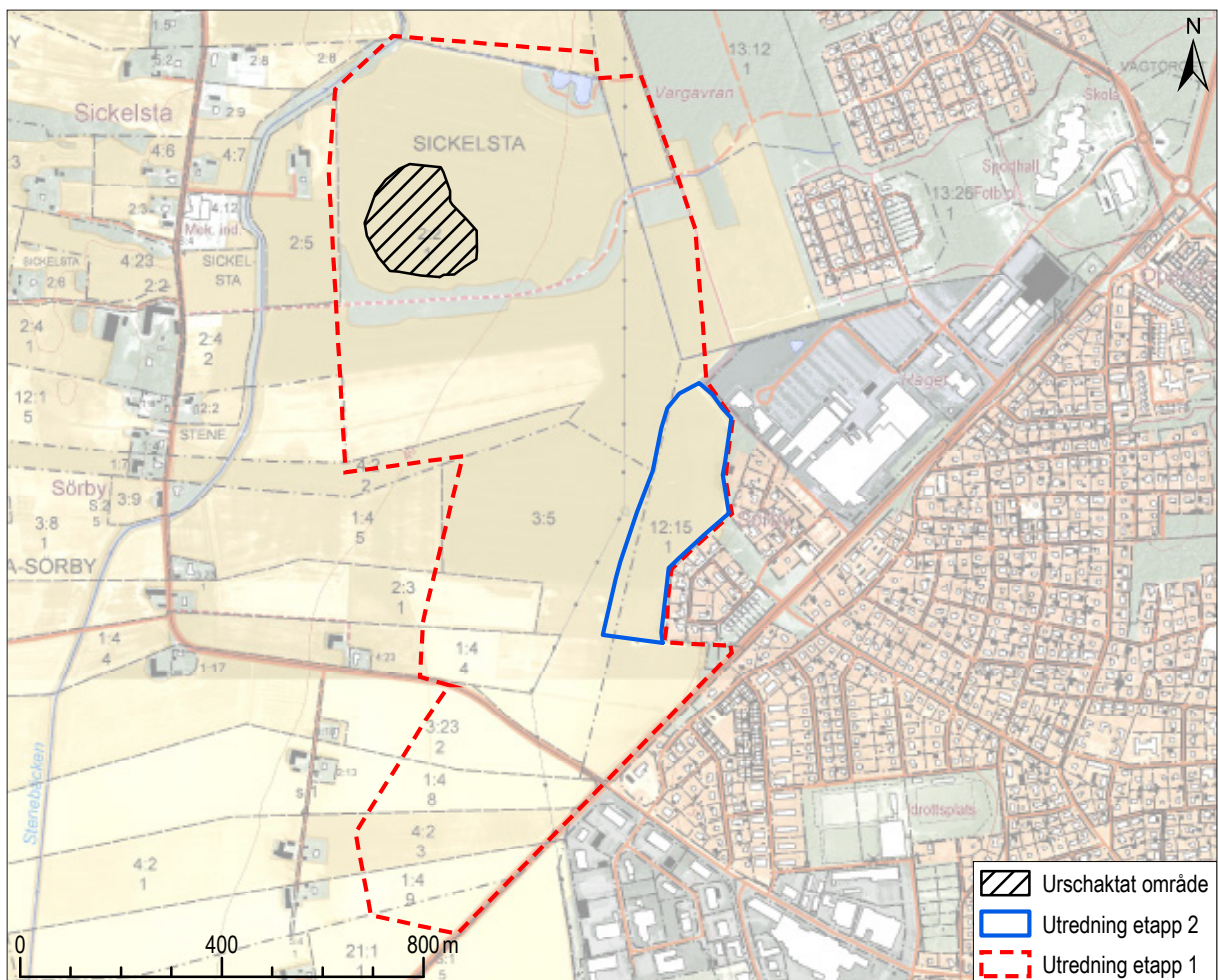
Sökschaktningen inom utredningsområdet för etapp 2 resulterade i ett boplatssläge (objekt 3) i form av ett fåtal spridda anläggningar längs undersökningsområdets nordöstra gräns. Utanför undersökningsområdet i anslutning till de påträffade anläggningarna ligger två gårdslägen etablerade under 1860-tal. Anläggningarna bedöms tillhöra perifer aktivitet från dessa gårdar och utgör därmed inte fornlämning. Metalldetekteringsstrategin stödjer denna bedömning.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

BAKGRUND OCH SYFTE	7
UTREDNINGSSOMRÅDET	7
FORNLÄMNINGSBILD	8
METOD OCH GENOMFÖRANDE	10
RESULTAT OCH DISKUSSION	11
Ettapp 1.....	11
Ettapp 2.....	15
SLUTSATS	16
REFERENSER.....	17
Arkiv och register.....	17
Kartor	17
ADMINISTRATIVA OCH TEKNISKA UPPGIFTER	18
BILAGOR	19
Bilaga 1. Schakttabell	19
Bilaga 2. Anläggningstabell	21
Bilaga 3. Fyndtabell	22



Figur 1. Utredningsområdet markerat på Terrängkartan. Skala 1:50 000.



Figur 2. Etapp 1 och 2 på fastighetskartan med områdets fornlämningar utmärkta. Skala 1:15 000.

BAKGRUND OCH SYFTE

Med anledning av det planprogram och den detaljplan som Kumla kommun planerar inom delar av Sörbyskogen i västra Kumla har Arkeologikonsult utfört en arkeologisk utredning etapp 1 och 2 inom fastigheterna Kumla 12:15 m.fl., Kumla kommun, Örebro län (figur 1). Utredningen etapp 1 omfattade hela området för planprogrammet, medan etapp

2 endast utfördes inom området för den nu aktuella detaljplanen (figur 2). Syftet med utredningen var att klarlägga huruvida fornlämningar kommer att beröras av det planerade planprogrammet och detaljplanen. Utredningen utfördes på uppdrag av Kumla kommun efter beslut av länsstyrelsen i Örebro län (dnr 431-22-2017).

UTREDNINGSSOMRÅDET

Utredningsområdet etapp 1 omfattade ca 100 hektar böljande åkerlandskap, varav 7 hektar inom denna yta berördes av etapp 2 (figur 3). Området gränsar i öst och syd till villabebyggelse, enstaka industri och väg Gamla E3. I nordöst ansluter ytan till skogsområdet Vargavrån, medan området i väst gränsar till åkermark. Markförhållandena utgörs till stor del av lera, med enstaka stråk av silt och sandig morän i sydöst. Landskapet präglas av endast mindre höjdvariationer med nivåer kring 40-43 m.ö.h. I sydöst

berör etapp 1 dock en mindre del av Kumlaåsen och nivåerna ligger här på mellan 44-48 m.ö.h. Tvärs över området i norr är en större vall med jordmassor anlagd i öst-västlig riktning. Längs dess norra kant går en nyanlagd grusväg som an knyter till en stor yta på 3,5 hektar där matjorden schaktats bort och placerats i högar runtomkring ytan (se *Resultat och diskussion*). I syd skärs utredningsområdet av landsväg 542 och en grävd sentida damm återfinns i utredningsområdets nordöstra hörn.



Figur 3. Utredningsområdet utgjordes av böljande åkerlandskap med uppvuxen gröda. Endast mindre höjdvariationer fanns inom området. Bilden visar norra delen av etapp 2 där en subtil höjning mot Kumlaåsen i öst kan anas. Foto från S.

FORNLÄMNINGSBILD

Inga registrerade fornlämningar finns inom utredningsområdet. Kumla tätort med omgivning är däremot en förhållandevis fornlämningsrik bygd. Landhöjningen medförde att området steg ur havet för drygt 7000 år sedan och låg då på en halvö längst inne i en stor vik i Litorinahavet (se figur 12). Vid tidigneolitikum har halvön övergått till kustnära fastland, med flera fornsjöar i dess närhet. Ca 300m öst om undersökningsområdet påträffades en tjocknackig stenyxa (RAÄ 169) vid grävning invid en husgrund (figur 4). Typen indikerar en mellanneolitisk närvaro i utredningsområdets direkta närhet. Inför anlägg-



Figur 4. Den tjocknackiga stenyxan som påträffades vid grävning invid en husgrund ca 300 m öst om utredningsområdet (RAÄ 169). Den är tillverkad i bergart, slipad och är 125 mm lång, 48 mm bred och 23 mm tjock.



Figur 5. Den rekonstruerade hällkistan Kumla RAÄ 25:1. Foto från S.

det av en ny fjärrvärmeledning mellan Kumla och Örebro undersöktes 1999 flera stenåldersboplatser i och strax norr om Kumla, där även brons- och järnålder fanns representerade i mindre utsträckning (Graner, Holm & Hårding 2002). Dessa boplatser (RAÄ 117; RAÄ 182; RAÄ 170, RAÄ 156:3) kunde visas vara i bruk under senmesolitikum – yngre neolitikum, och på senare år har man även vid andra arkeologiska undersökningar påträffat enskilda fynd som tyder på att Kumlaåsen nyttjats frekvent under delar av stenåldern (t.ex. Dardel 2013; Klange manus; Lindwall manus; se även Lindqvist 1963:134 ff). Vid Hällabrottet strax öst om Kumla tätort finns en samling hällkistor (figur 5) och lämningar från brons- och järnålder har även framkommit vid arkeologiska undersökningar på Kumlaåsen. Ca en kilometer norr om undersökningsområdet undersöktes 2010 en blockgrav och boplatslämningar från framförallt mellersta järnåldern (RAÄ 173 och RAÄ 174) (Dardel 2013). Boplatslämningar från järnålder framkom även vid en undersökning av RAÄ 206 strax söder om Kumla kyrka på sydöstra Kumlaåsen (Klange manus). Ytterligare några kilometer åt sydöst står en runsten från 1000-talet (RAÄ 33:1; se bild på framsidan). Från historisk tid finns flera lämningar i undersökningsområdets omnejd. Det rör sig framförallt om torp (t.ex. RAÄ 102; RAÄ 132; RAÄ 206) och bytomter/gårdstomter (t.ex. RAÄ 90; RAÄ 140). Men även en bro (RAÄ

97) och en medeltida kyrkogrund (RAÄ 59:1) är belägna på en knapp kilometers avstånd. Sammanfattningsvis har Kumlaåsen med omgivning länge utgjort en attraktiv plats för människor där lämningar, lösfynd och arkeologiska undersökningar har belagt att landskapet nyttjats från åtminstone senmesolitikum fram till modern tid.



Figur 6. Fornlämningens bilden i närområdet. Skala 1:35000.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Den arkeologiska utredningen innefattade tre moment:

1. Kart- och arkivstudier
2. Fältinventering
3. Sökschaktning (endast etapp 2)

Den inledande kart-och arkivstudien omfattade en genomgång av Fornminnesregistret (FMIS), Statens Historiska Museums samlingar (SHM) och Lantmäteriets digitala samling av historiska kartor. Arkeologiska rapporter och lokalspecialiserad litteratur relevanta för utredningen eftersöktes i Vitterhetsakademiens bibliotek och i Riksantikvarieämbetes öppna digitala arkiv (Samla). I och med att tidigare undersökningar i omgivningen påvisat mänsklig närvaro under olika faser av stenåldern nyttjades även högupplöst höjddata (Lidar), både vid kartstudierna och i fält. Som ett viktigt komplement brukades även SGU:s jordartskarta för att identifiera de geologiska förutsättningarna för boplatser under olika delar av förhistorien. Historiska kartor som bedömdes relevanta i förståelsen av marknyttjandet inom utredningsområdet under tidigmodern tid rektifierades mot dagens förhållanden, vilket möjliggjorde analyser i en GIS-miljö tillsammans med övriga fornlämningsdata, lokala geografiska och topografiska förutsättningar, samt sentida förändringar.

Hela utredningsområdet inventerades systematiskt av två arkeologer under en heldag den 9 juni 2017. Under inventeringen användes en handburen GPS som utöver information om dagens markförhållanden och ägo gränser även innehöll högupplöst höjddata, så att direkt topografisk information om varje specifik plats var tillgänglig redan i fält. Detta var särskilt viktigt då hela utredningsområdet utgjordes av åkermark där grödan vid inventeringstillfället var en halvmeter hög, och mindre topografiska variationer följaktligen svåridentifierade med blotta ögat.

Sökschaktningen (etapp 2) utfördes endast inom området aktuellt för detaljplanen. Till schaktningen användes en bandburen maskin med rotortilt med en skopbredd på 1,9m. Totalt 56 schakt togs upp

med en sammanlagd yta på ca 1800 m², vilket motsvarar runt 2,6 % av etapp 2. Schakten placerades strategiskt utifrån resultaten från kartanalysen, fältinventeringen, den lokala topografin och markförhållandena. Vissa av schakten utvidgades för att säkerställa påträffade anläggningars utbredning och karaktär. Tidigare undersökningar har demonstrerat fördelen med att redan vid utredningar och förundersökningar se matjorden/torven som en informationsbärande del av fornlämningen (se diskussion i Lindberg & Lingström 2016). Av den anledningen metalldetekterades all matjord skiktvis ned till undergrund i de upptagna schakten. Då matjord i åkermark tenderar innehålla stora mängder recent järn bestod strategin ursprungligen i att endast undersöka ett urval av järnutslagen. Men i och med att grödan var en halvmeter hög vid undersökningstillfället var de översta 0,1-0,15m tvunget att banas bort av maskin innan detekteringen kunde genomföras (figur 7). Det resulterade i att en del av järnet schaktades bort och endast en förhållandevis låg andel järnutslag blev kvar, vilka alla kunde undersökas. Alla utslag av ädla metaller undersöktes.

Påträffade fynd, anläggningar, konstruktioner och objekt mättes in med en RTK-GPS, fotograferades med systemkamera och dokumenterades på en digital kontextblankett. Informationen fördes sedan över till dokumentationsprogrammet SiteWorks för vidare analys.



Figur 7. All matjord detekterades skiktvis i de upptagna schakten. Då grödan var en halvmeter hög vid utredningstillfället var de översta 0,1-0,15m tvungna att banas bort innan detekteringen. Foto från Ö.

RESULTAT OCH DISKUSSION

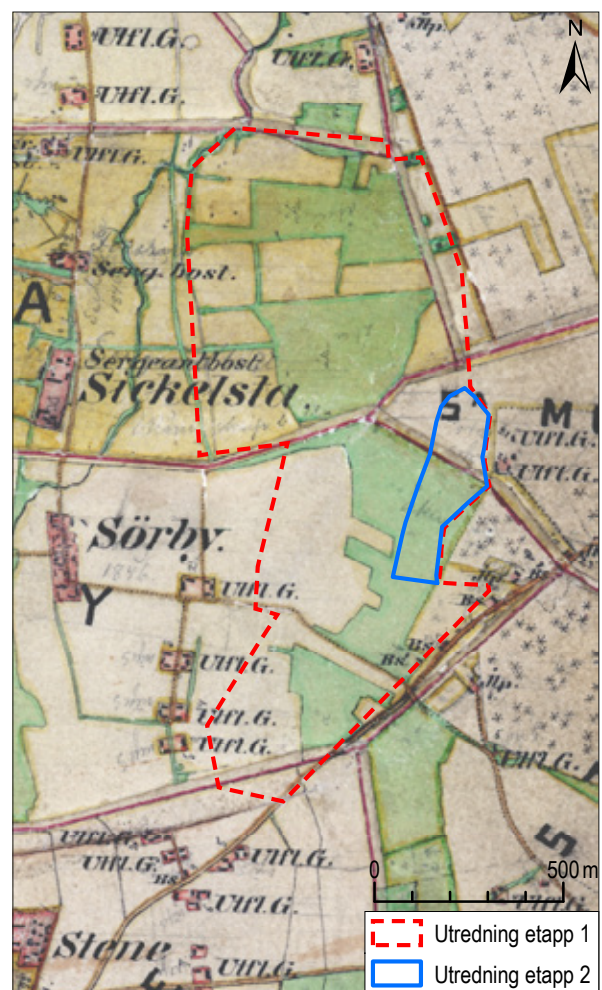


Figur 8. Utredningsområdet ligger i utmark insprängt i ett bylandskap på 1688 års geografiska karta över Kumla härad.

Ettapp 1

Den äldsta kartan som berör utredningsområdet är en geografisk karta från 1688. Här ligger utredningsområdet insprängt i ett bylandskap med Sichelsta, Sörby och Stene i väst och Fylsta i sydöst (figur 8). Markförhållandena utgörs av utmark med en vägdragnings som skär området i syd, ungefär där väg 542 idag drar fram. Detta förhållande speglar markanvändningen även under större delen av 1700-talet, med undantag för sydvästra delen av området som redovisas som uppodlad mark på 1788 års Storskifte över Sörby ägor. Det är först på kartorna över Laga skifte från mitten av 1800-talet som större arealer tagits i anspråk för odling där marken inom utredningsområdet främst brukas av Sörby och Sichelsta, men där även Södra Mos, Ekebys och Stenes ägor berörs i mindre utsträckning. I och med Laga Skifte uppkom flera backstugor och utflyttade gårdar utanför utredningsområdets östra, västra och norra gräns. Dessa kan ses på Häradsekonomska kartan från 1864-67 (figur 9). Inga byggnader eller andra konstruktioner är dock utmärkt inom utredningsområdet.

Figur 9. Häradsekonomska kartan (1864-67) där flera utflyttade gårdar ("Utl. G") och backstugor (Bs) finns redovisade utmed utredningsområdets gränser. Inga byggnader finns dock utmärkt inom vare sig ettapp 1 eller 2. Skala 1:20 000.





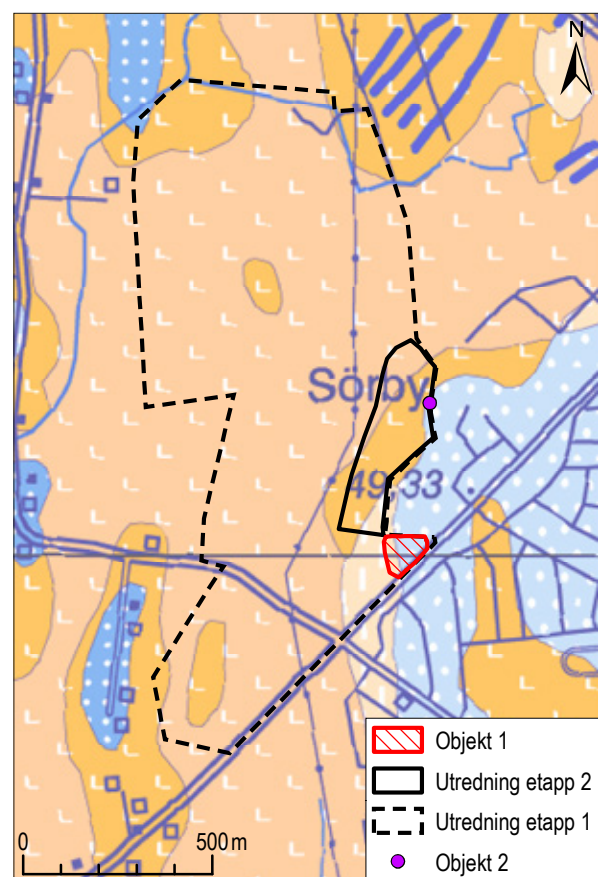
Figur 10. Objekt 1 utgörs av ett boplatssläge på Kumlaåsens västra ände. Ytan är idag uppodlad åkermark. Foto från V.

Fältinventeringen resulterade i två objekt.

Objekt 1 utgjordes av ett möjligt boplatssläge. På flera platser på och kring Kumlaåsen finns belägg för närvaro av stenålderslämningar (se Fornlämningssbild). Dessa förhåller sig framförallt till områden med sand, morän eller isälvsediment. Enligt SGU:s jordartskarta utgör Objekt 1 (figur 10) i princip den enda platsen inom etapp 1 där sandig morän existerar (figur 11). Detta kombinerat med objektets höjdnivåer på upp mot 48 m.ö.h., och den sydvästliga sluttning dessa höjder skapar, indikerar att ytan kan ha utgjort en attraktiv plats för kustnära boplatssaktiviteter under senmesolitikum (figur 12). En arkeologisk utredning etapp 2 bedömdes som nödvändig för att undersöka huruvida fornlämningar finns inom Objekt 1 och i vilken utsträckning de skulle beröras av exploateringsplanerna.

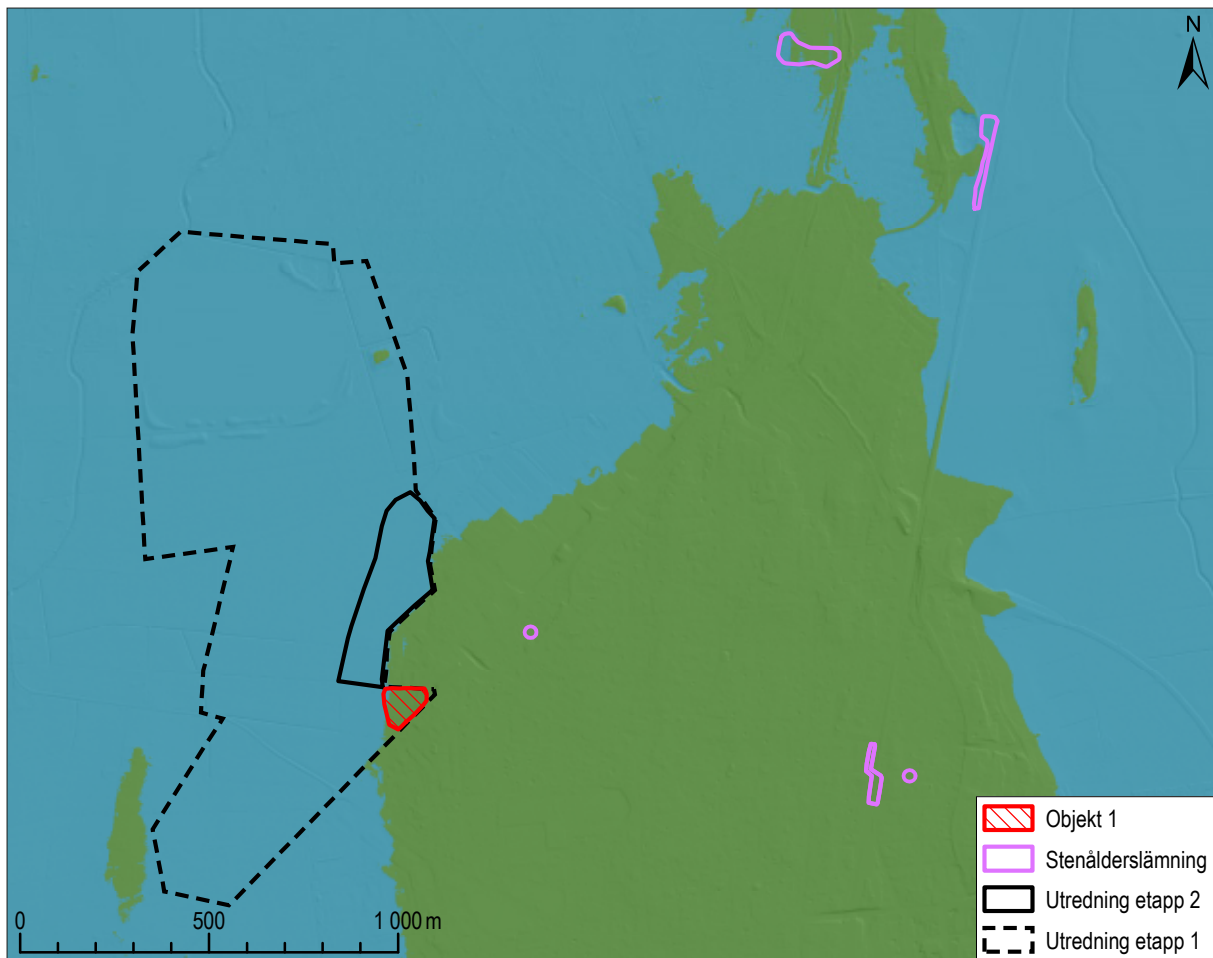
Objekt 2 (figur 13) ligger i anslutning till en byggnad utmärkt på 1955 års ekonomiska karta (figur 14). Denna finns inte med på den häradsekonomiska kartan (1864-67) utan då är två gårdslägen istället utmärkta något längre öst om stenmuren. Gårdslägena återfinns inte på Södra Mos 1857 års Laga skifte. Objekt 2 bedöms som del av 1900-talets bebyggelse i området, alternativt del av gårdstrukturen från någon av de båda gårdarna etablerade runt 1860. Objektet utgör därmed inte en fornlämning.

Vid fältinventeringen noterades att matjorden schaktats bort från en ca 3,5 hektar stor yta i norra utredningsområdet, där massorna ligger kvar utmed dess kanter (se figur 2). I och med urschaktningen var det i fält inte möjligt att bedöma de topografiska förutsättningarna för eventuell närvaro av fornläm-



Figur 11. Objekt 1 är i stort sett den enda platsen inom utredningsområdet där sandig morän återfinns, vilket var förhållandevis attraktiva markförhållanden vid val av boplat under stenålder.

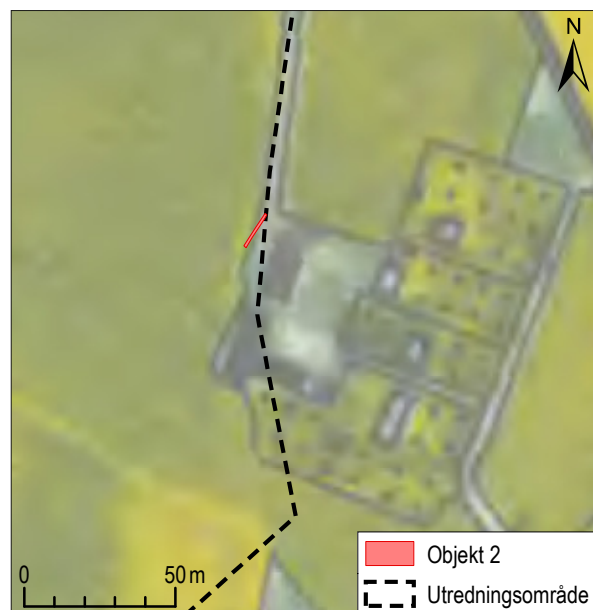
ningar på platsen. En analys av områdets höjddata (Lidar) tyder dock på att inga markanta höjdvariationer fanns inom den urschaktade ytan, och inga ytor i dess närhet identifierades som intressanta ur fornlämningshänseende. Risken att fornlämningar skadats vid detta markgrepp bedöms följaktligen som låg.



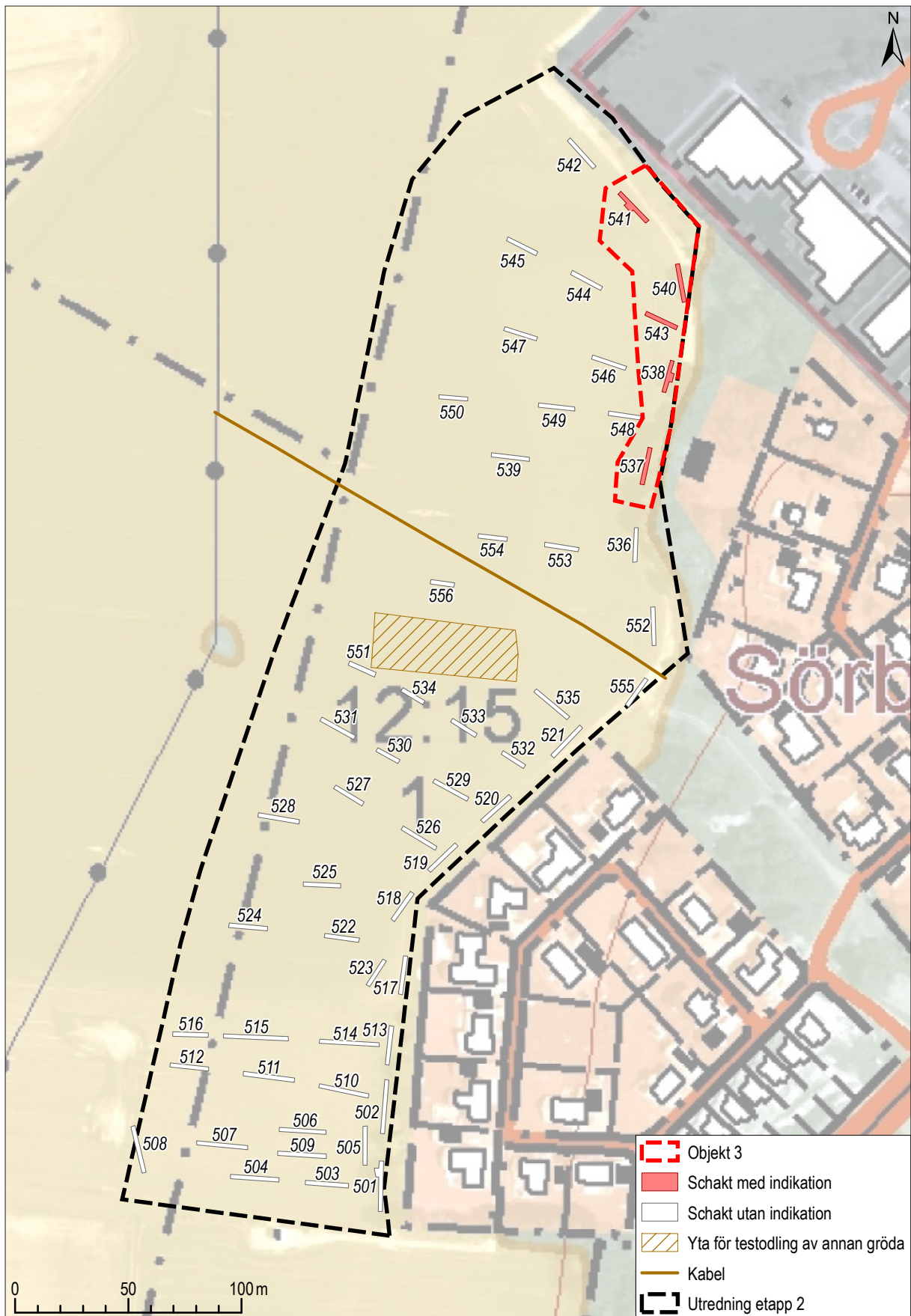
Figur 12. En strandlinjerekonstruktion med en havsnivå på 44 m över dagens motsvarar förhållandena vid senmesolitikum. Objekt 1 ligger då på västra sidan av en större halvö belägen inne i en vik i Litorinahavet. Platser där lämningar från senmesolitikum till senneolitikum påträffats i utredningsområdets närhet är utmarkerade.



Figur 13. Objekt 2 utgörs av en stenmur, kraftigt övertorvad. Foto från SV.



Figur 14. Objekt 2 och 1955 års ekonomiska karta. Ett hus är markerat invid objektet. Huset finns inte kvar idag.



Figur 15. Området för etapp 2 och de utlagda schakten med objekt 3 markerat. Skala 1:2500.

Etapp 2

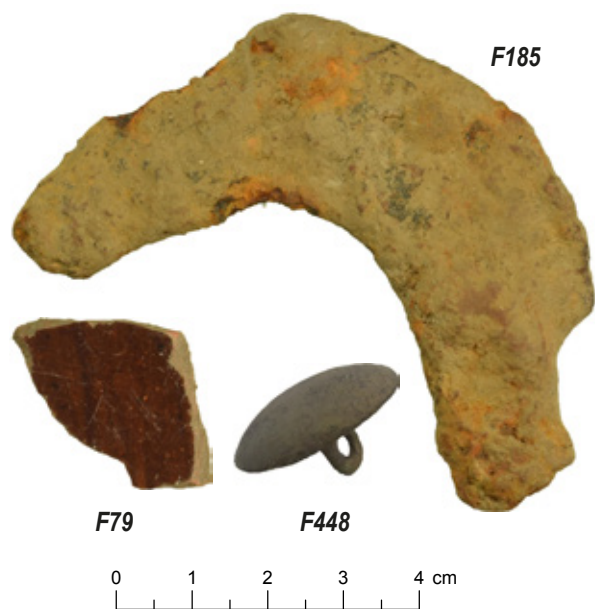
Schakten fördelades jämt över undersökningsområdet då inga större topografiska variationer återfanns inom ytan (figur 15). Fokus lades dock på områdets östra gräns, som utgör västra änden av Kumlaåsen, där det bedömdes som störst chans att påträffa fornlämningar. Schakten förtätades även något i syd då jordartskartan indikerar ett siltigt stråk med närhet till sandig morän, vilket då skulle utgöra attraktiva geologiska förutsättningar för en stenålderslokal. En kabeldragning och en yta för testodling av annan gröda i centrala området undveks vid utläggning av schakten.

Sökschaktningen resulterade i ett objekt (3). I fem schakt (537, 538, 540, 541, 543) påträffades anläggningar i form av ett mindre stolphål (undersökt), ett störhål, en grop (undersökt) samt ytterligare enstaka mörkfärgningar. Schakten ligger alla längs impedimentskanten i nordöstra delen av området och gränsar mot platsen för två gårdslägen utmärkta på Häradsekonomiska kartan från 1864-67 (figur 16). De påträffade anläggningarna bör sannolikt kopplas till perifer aktivitet från dessa gårdar. I och med att ingen av gårdarna finns med på Södra Mos 1857 års Laga skifte bör de ha anlagts runt 1860, och utgör följaktligen inte fornlämningar. Resterande schakt var tomma eller innehöll endast diken.

Resultatet av strategin att metalldetektera all matjord stärker bedömningen att det saknas fornlämningar inom etapp 2-området. Utöver recent metall som framkom över hela ytan i form av järnskrot, patroner och kapsyler påträffades i schakt 546 en knapp i kopparlegering (F448), som grovt kan dateras till andra halvan av 1700-talet/början av 1800. Fyndets närhet till de spridda anläggningarna (objekt 3) stödjer tolkningen av dem som del av aktiviteter från gårdslägena, där knappen då torde ha använts under ett halvt sekel innan den tappades. Knappen har skickats för konservering. En mindre skära i järn (F185) påträffades i schakt 524. Skäran är fragmentarisk och svårdaterad då skäror använts även under 1900-tal. Platsen för skäran ligger långt ifrån bebyggelse och bör då snarare knytas till markanvändningen vid fyndplatsen. Det faktum att ytan för fyndplatsen var utmärkt under 1600-tal, hagmark under 1700-talet och odlades upp först under andra halvan av 1800-talet talar för att skära bör kopplas till skördearbete på den odlade marken från tidigast andra halvan av 1800-talet. Även en mindre skärva rödgods (F79) från tidigast 1800-tal påträffades i matjorden i schakt 514 (figur 17).



Figur 16. Schakten med indikation låg alla längs undersökningsområdets nordöstra kant, och gränsar till två gårdslägen etablerade runt 1860. Skala 1:5000.



Figur 17. En knapp i kopparlegering (F448), en skära i järn (F185) och en skärva yngre rödgods (F79) utgjorde fyndmaterialet. De påträffades alla i matjorden. Bilden på knappen är tagen innan konservering. Skala 1:1.

SLUTSATS

Den arkeologiska utredningen resulterade i tre objekt: två stycken inom Etapp 1 (Objekt 1 och 2) och ett inom Etapp 2 (Objekt 3) (figur 18 och 19).

Objekt 1 utgörs av ett möjligt boplatsläge vars topografiska och geografiska förutsättningar tyder på att platsen kan ha varit attraktiv under någon fas under förhistorien. En arkeologisk utredning etapp 2 bedöms här som nödvändig för att undersöka eventuell förekomst av fornlämningar.

Objekt 2 består av en övertorvad stenmur som sannolikt tillhör 1900-talets bebyggelse i området,

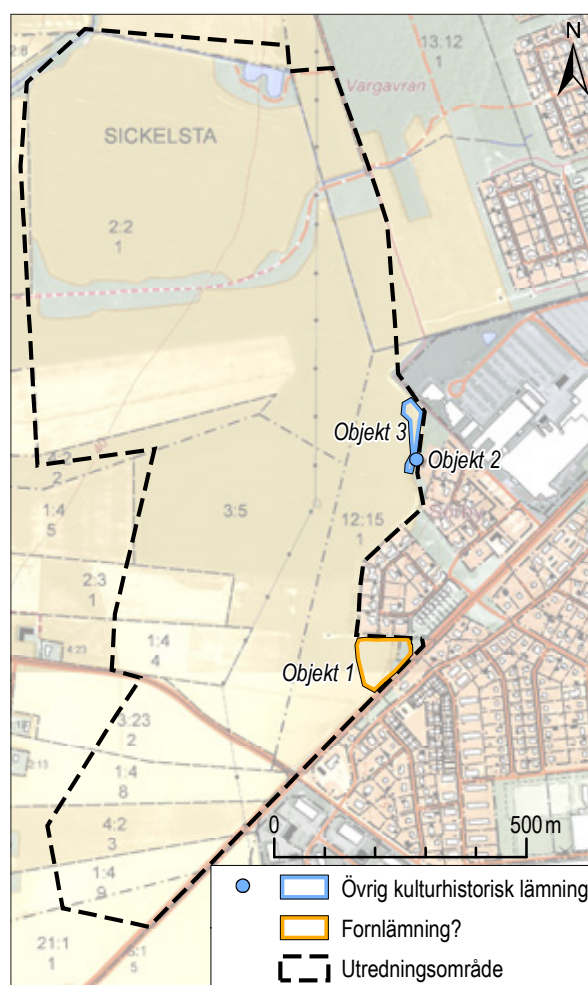
vilken kan ses på 1955-års ekonomiska karta (figur 14).

Objekt 3 påträffades vid sökschaktningen och utgörs av ett boplatsläge i form av enstaka spridda anläggningar. Dessa ligger i anslutning till två gårdslägen som etablerades efter 1857 (figur 16), och bedöms tillhöra perifer aktivitet från dessa gårdar. Metalldetekteringsstrategin stödjer slutsatsen att det saknas fornlämningar inom etapp 2-området.

Beslut om vidare åtgärd tas av länsstyrelsen.

Obj.nr	Beskrivning	Antikvarisk bedömning	Åtgärdsförslag
1	Möjligt boplatsläge , ca 115x80m stort (NÖ-SV). Lägsta punkt i väst (42 möh), högsta punkt i öst (48 möh). Avgränsas av bebyggelse i norr och av väg Gamla E3 i öst. Åkermark, uppodlad. Svagt sluttande mot V/SV.	Fornlämning?	Arkeologisk utredning etapp 2
2	Stenmur , ca 12x0,7m. 0,45m hög. SSV-NNÖ. Kraftigt övertorvad. Stenarna upp mot 0,7x0,6x0,45m. Bitvis synlig kallmurning upp till två skikt. 1900-tals bebyggelse. Impedimentmark, gränsar mot åkermark	Övrig kulturhistorisk lämning.	Ingen åtgärd
3	Boplatsläge , ca 130x30m stort (N-S). Ett stolphål, ett störhål, en grop samt ett par mörkfärgningar. Perifer aktivitet från gårdslägen etablerade ca 1860. Åkermark, uppodlad. Svag förhöjning.	Övrig kulturhistorisk lämning.	Ingen åtgärd

Figur 18. Tabell med utredningsresultat.



Figur 19. Karta med utredningsresultat. Skala 1:35 000.

REFERENSER

DARDEL, E. 2013. *Arkeologi i Norra Mos industriområde. Blandade lämningar från bronsålder, järnålder och historisk tid strax norr om Kumla. Särskild arkeologisk undersökning. Rapporter från Arkeologikon-sult 2013:2423.*

GRANER, G., HOLM, J. & HÅRDING, B. 2002. *Vid Mosjöns västra strand. Från stenålder till efterreforma-torisk tid längs fjärrvärmeledningen mellan Kumla och Örebro.* UV Bergslagen rapport 2001:27.

KLANGE, J. MANUS. *Rapport över arkeologisk under-sökning av Kumla RAÄ 206, Kumla kommun, Örebro län.* Lst dnr 431-3897-2015.

JANSSON, S. B.F. 1975. *Sveriges Runinskrifter. Band 14:1: Närkes runinskrifter, granskade och tolkade av Jansson, S.B.F.* Stockholm

LINDBERG, M. & LINGSTRÖM, M. 2016. Systematisk metalldetektering inom exploateringsarkeologin. *Fonvännen* 111. s. 118-126.

LINDQVIST, S. 1963. *Kumlabygden 2. Fortidsliv.* Kumla.

LINDWALL, L. MANUS. *Rapport över arkeologisk utred-ning inom fastighet Kumla 9:401, Kumla kommun, Örebro län.* Lst dnr 431-14-2107.

Arkiv och register

Samla – Riksantikvarieämbetets digitala öppna arkiv

FMIS – Fornminnesregistret

SHM – Statens Historiska museum

SGU – Sveriges Geologiska Undersökning

Kartor

1688 års geografiska karta över Kumla härad. LMS akt S8:6.

Häradsekonomiska kartan (1864-67). Hardemo. RAK-id J112-64-10.

1955 års ekonomiska karta. Kumla. RAK-id 113-10F1c57.

Sörby Laga skifte 1845. Kumla socken Sörby nr 1-4. LMS akt S42-47:3.

Sörby Storskifte 1788. Kumla socken Sörby nr 1-4. LMS akt S42-47:1.

Sickelsta 1692 års geometriska avmätning. Kumla socken Sickelsta nr 1-5. LMS akt S4:58-60.

Sickelsta Storskifte 1794. Kumla socken Sickelsta nr 1-5. LMS akt S42-38:3.

Sickelsta Laga skifte 1846. Kumla socken Sickelsta nr 1-5. LMS akt S42-38:4.

Södra Mos Laga Skifte 1857. LMM akt 18-KUA-186-187.

Ekeby Laga Skifte 1859. LMM akt 18-KUA-201.

Stene Laga Skifte 1860. LMM akt 18-KUA-206.

SGU:s jordartskarta.

ADMINISTRATIVA OCH TEKNISKA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnummer:	2017.3072
Länsstyrelsens dnr:	431-22-2017
Datum för länsstyrelsens beslut:	2017-04-03
Uppdragsgivare:	Kumla kommun
Fastighet:	Kumla 12:15 m.fl.
Socken:	Kumla
Kommun:	Kumla
Län:	Örebro
Typ av undersökning:	Arkeologisk utredning etapp 1 och 2
Undersökningstid(fält):	9 juni 2017 (inventering), 12–16 juni 2017 (schaktning)
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdsystem:	RH2000
Projektledare och rapportansvarig:	Anders Bornfalk Back
Fältpersonal:	Anders Bornfalk Back, Michael Bertheau
Markentreprenad/grävmaskinist:	Sanna gräv/Per Holm, Niklas Einarsson
Kartor:	Anders Bornfalk Back
Layout:	Samuel Björklund
Kvalitetsgranskning:	Linda Lindwall
Fynd:	F448 (knapp) skickat för konservering och för varas därefter på Arkeologkonsult i väntan på fyndfördelning. Resterande fynd kasserades efter dokumentation.

BILAGA 1. SCHAKTTABELL

Nr	Storlek	Djup (max)	Beskrivning
501	22x1,9m	0,5m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,4m tjock. Under detta undergrund av ljusbeige silt, något flammig. En mörkfärgning påträffad (101) som vid undersökning visade sig vara en naturlig svacka. Schaktet utvidgat åt väst.
502	23x1,9m	0,5m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,4m tjockt. Under detta undergrund av ljus grå och beige silt.
503	19x1,9m	0,45m	Matjord av mörkbrun sandig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrunden utgjordes av mjäle.
504	22x1,9m	0,55m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,35m tjockt. Under detta undergrunden av beige silt i öst, ljus gulbrun lera i väst. Ett dike med tegel (102).
505	17x1,9m	0,55m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,35m tjockt. Undergrund av ljusbeige silt.
506	21x1,9m	0,55m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrunden av ljusbeige silt.
507	23x1,9m	0,55m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,45m tjockt. Undergrunden något lerig gulbeige silt.
508	21x1,9m	0,5m	Matjord av mörkbrun lerig silt. Undergrunden av ljus gulbrun lera, något siltig. Ett dike (103).
509	22x1,9m	0,55m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,45m tjockt. Undergrund av ljus grå och beige silt.
510	23x1,9m	0,5m	Matjord mörkbrun silt, ca 0,35m tjockt. Undergrunden av ljus grå och beige silt.
511	23x1,9m	0,55m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,45m tjockt. Undergrund av ljus gulbeige silt, något lerig. Ett dike (104).
512	17x1,9m	0,5m	Matjord av något lerig mörkbrun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av gulbrun siltig lera.
513	18x1,9m	0,55m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrunden av ljusbeige silt.
514	27x1,9m	0,5m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus beige silt. Fynd av rödgods (F79) i matjorden.
515	29x1,9m	0,5m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av något lerig ljus gulbeige silt. Ett dike (105).
516	16x1,9m	0,5m	Matjord av något lerig mörkbrun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av siltig gulbrun lera.
517	17x1,9m	0,55m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus beige silt.
518	15x1,9m	0,55m	Matjord av brun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljusgrå silt. Ett dike (106).
519	17x1,9m	0,5m	Matjord av brun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus grå och beige silt. Ett dike (107).
520	17x1,9m	0,5m	Matjord av brun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus beige silt.
521	19x1,9m	0,5m	Matjord av brun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus beige och grå silt, något lerig. Ett dike (108).
522	16x1,9m	0,5m	Matjord av brun något lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljusgrå silt blandat med gulbrun lera.
523	13x1,9m	0,5m	Matjord av mörkbrun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljusbeige silt. Ett dike (109).
524	17x1,9m	0,5m	Matjord av brun silt, ca 0,4m tjockt. Steril av ljusgrå silt. Fynd av en skära (F185) i matjorden.
525	17x1,9m	0,45m	Matjord av brun något lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrunden av brungul lera, något siltig.
526	18x1,9m	0,45m	Matjord av brun silt, 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun silt. Två diken (110, 111).
527	15x1,9m	0,45m	Matjord av brun silt, något lerig, ca 0,4m tjockt. Undergrunden av ljus gulbrun lera, fläckvis siltig.
528	19x1,9m	0,45m	Matjord av brun lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus brungul lera.
529	17x1,9m	0,45m	Matjord av brun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljusgrå silt.
530	11x1,9m	0,45m	Matjord av brun något lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljusbeige siltig lera.
531	17x1,9m	0,5m	Matjord av brun lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Ett dike (112).
532	12x1,9m	0,45m	Matjord av brun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulgrå silt.
533	13x1,9m	0,45m	Matjord av brun lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av gulbrun lera.
534	11x1,9m	0,45m	Matjord av brun lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av gulbrun lera.
535	19x1,9m	0,5m	Matjord av brun lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera.
536	15x1,9m	0,5m	Matjord av brun lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera, något siltig.
537	17x1,9m	0,5m	Matjord av brun lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Ett dike (116), en grop (117) och ett störhål (119). Schaktet utvidgat åt väst.
538	15x1,9m	0,45m	Matjord av brun lerig silt, ca 0,35-0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Ett stolphål (118). Schaktet utvidgat i öst.
539	17x1,9m	0,5m	Matjord av brun något siltig lera, ca 0,35-0,4m tjockt. Steril av ljus gulbrun lera.
540	17x1,9m	0,45m	Matjord av brun siltig lera ca 0,35-0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. En grop (120).

BILAGA I. SCHAKTTABELL, FORTS.

Nr	Storlek	Djup (max)	Beskrivning
541	18x1,9m	0,5m	Matjord av brun siltig lera, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Två diken (122, 123), en mörkfärgning (121), samt en utgående mörkfärgning som visade sig vara matjordsrest i en naturlig svacka (124). Schaktet utvidgat åt sydöst.
542	17x1,9m	0,55m	Matjord av brun siltig lera, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Ett dike (125).
543	15x1,9m	0,45m	Matjord av brun siltig lera, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Ett stolphål (126).
544	15x1,9m	0,45m	Matjord av brun lera, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Två diken (127, 128).
545	15x1,9m	0,45m	Matjord av brun lera, ca 0,35-0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Ett dike (129).
546	16x1,9m	0,45m	Matjord av brun lera, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Två diken (130, 131). Fynd av en knapp i kopparlegering (F448) i matjorden.
547	15x1,9m	0,45m	Matjord av brun silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljusgrå silt.
548	14x1,9m	0,45m	Matjord av brun siltig lera ca 0,4m tjockt. Undergrund av varvig brun och ljus gulbrun lera.
549	16x1,9m	0,45m	Matjord brun lerig silt, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus brungul lera. Två diken (132, 133).
550	13x1,9m	0,45m	Matjord av något lerig brun silt, ca 0,45m tjockt. Undergrund av ljus grå och gulbrun lerig silt.
551	13x1,9m	0,45m	Matjord av brun lera, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera. Ett dike (113).
552	17x1,9m	0,45m	Matjord av brun siltig lera, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus rödbrun lera. Ett dike (135).
553	15x1,9m	0,45m	Matjord av brun siltig lera, ca 0,4m tjockt. Undergrunden av ljus gulbrun lera.
554	13x1,9m	0,45m	Matjord av brun lera, ca 0,4m tjockt. Undergrunden av ljus gulbrun lera. Ett dike (115).
555	15x1,9m	0,45m	Matjord av siltig brun lera, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera.
556	11x1,9m	0,5m	Matjord av brun någpt siltig lera, ca 0,4m tjockt. Undergrund av ljus gulbrun lera.

BILAGA 2. ANLÄGGNINGSTABELL

Kontextnr	Typ	Kommentar
101	Mörkfärgning	Undersökt och avfärdad. Utgjordes av 1,6x0,9m stor rundad mörkfärgning med ljusgrå/flammig med mörkgrå silt. 0,15m djup. Oregelbunden både i plan och längs kanterna. Fnyk av kol. Tolkas som en naturlig svacka fylld med matjord sammanblandat med undergrunden.
102	Dike	Tegel i fyllningen i plan
103	Dike	
104	Dike	
105	Dike	
106	Dike	Undersökt med sektion. 0,75m bred. 0,25m djup. Fyllning av brungrå silt, fnyk av kol.
107	Dike	Undersökt med sektion. 2,1m bred, otydliga nedgrävningskanter i plan. 0,18m djup. Fyllning av gråbrun silt, fnyk av kol. Infiltrerar undergrunden. Flammig med ljusgrå silt. Flack profil.
108	Dike	Tegel och recent järn i fyllningen i plan
109	Dike	Tegel i fyllningen i plan.
110	Dike	
111	Dike	
112	Dike	Enstaka sten i fyllning i plan, upp mot 0,2x0,15m stora.
113	Dike	
114	Dike	
115	Dike	
116	Dike	
117	Mörkfärgning	Rund i plan, 0,75x0,7m. Grå lera.
118	Stolphål	Undersökt med sektion. Rund i plan, 0,27x0,25m. Djup 0,09m. Fyllning av grå lera, fnyk av kol och bränd lera. En skärvig sten i plan, 0,1x0,06m stor.
119	Störhål	Mörkfärgning av kol och sot, 0,08x0,08m stor.
120	Grop	Undersökt med sektion. Rundad, 0,69x0,45m, av grå/mörkgrå lera. Fnyk av kol och bränd lera i fyllningen. Enstaka mindre sten, 0,01x0,01m, vissa förefaller skörbrända. Plan botten, konkava sidor.
121	Mörkfärgning	Rundad i plan, 0,65x0,63m. Grå lera.
122	Dike	
123	Dike	
124	Mörkfärgning	Undersökt och avfärdad. Svacka med matjordsrest.
125	Dike	
126	Mörkfärgning	Rund i plan, 0,55x0,45m. Grå lera med fyra mindre stenar i plan, ca 0,08x0,08m stora.
127	dike	
128	dike	
129	dike	
130	dike	
131	dike	
132	dike	
133	dike	

BILAGA 3. FYNDTABELL

Kontextnr	Fyndnr	Objekt	Beskrivning	Vikt (g)	Antal
Matjord	79	Kärl	Yngre rödgods. Brun glasering. 5mm tjock. Tidigast 1800-tal.	3	1
Matjord	185	Skära	Blad och del av tånge. Jäm. Skönjbar egg på insidan av bladet. 72mm hög, 76mm bred, 6mm tjock. Sannolikt andra halvan av 1800-talet.	50	1
Matjord	448	Knapp	Kopparlegering. Ögla på baksidan. 22mm/diameter. Rund. Svagt välvd. Solid. Andra halvan av 1700-tal/tidigt 1800-tal. Slät. Skickad för konservering.	11	1



Rapporter från Arkeologikonsult 2017:3072